

Tarixdə elə hadisələr olur ki, onun günümüzdə də yada salınması vacibdir. Ulu babalarımız bizə çoxlu körpülər, məscidlər, abidələr yadigar qoyublar. Bu gün Füzulidə Hacı Qasım körpüsü adı ilə tanınan körpü də keçmişlərdən bizə miras qalıb.

Əslən Füzuli rayonunun Arayatlı kəndindən olan, uzun illər ticarətlə məşğul olan, həzirdə Bakıda yaşayan "Bakı-Xəbər"in təessübəş oxucusu ve təbligatçısı, redaksiyamızın yaxın dostu Fərman Qarabağlı (Süleymanov) bizimlə əlaqə saxlayıb Almurad oğlu Hacı Qasımdan, onun şəcərəsindən və saldırdığı körpüdən danişdi.

"Qarabağın Qacar
Əbdürəhmanlı kəndindəki
Hacı Qasim körpüsü haqqında
danışmaq isteyirəm. Çünkü ye-
ni nəsil tariximizə zinət verən
belə tarixi hadisələri bilməlidir.
Hər körpünün, hər qalanın,
hər bir abidənin öz tarixcəsi
var.

Əbdürəhmanlı kəndinin bəyi Ağası bəy oğlu Əbdürəhman bəy idi. O torpaq Qara-bağ xanı İbrahimxəlil Cavanşir tərəfindən Ağası bəy oğlu Əbdürəhman bəyə verilib. O yurd yerinə Qacar yurdu deyirdilər. Ona görə də camaat o kəndi Qacar Əbdürəhmanlı adlandırılardı. O kənddə Əbdürəhman bəydən sonra oğlu Ağası bəy bəylək edirdi. Qasim cavan yaşlarından Ağası bəyin qoynuluq təsərrüfatına rəhbərlik edirmiş. Toylar adətən payız vaxtı başlayardı. Bir payız qünündə

Əbdürəhmanlı Qasimın məclisə gəlməmiş pəhlivanın anası ordakı qadılarda deyr ki, heyif o gələn cavandan gəlib özünü biabır edəcək. Qasimın anası da həmin toyda imiş. O, pəhlivanın anasına deyib ki, de görüm sən gəlinliyində nə iş görmüsən? Pəhlivanın anası deyr ki, yeni doğulmuş cöngəni boynumda evin ikinci mərtəbəsinə qaldırılmışam. De görüm, sən nə etmişən? Qasimin anası da ona "bunu kənddə hamı bilir, nə maya dəvəni yatızdırıb yükünün bir tayını qucağımda dəvənin belinə qoyub o biri

Fərman Qarabağlı: "Bu körpü tarixin bizə dəyərli yadigarlarından biridir"

tayını da getirib dəvəni yükleyib aparmışam. Oğlum gelər, baxıb görərik nə təhər olur" deyib. Qasım gəlir məscidə, toyxananın ortasında, heç çuxasını da çıxarmır, əli ilə cuxanın bir tərəfini kənara edib əlini pəhlivana uzadır. Pəhlivan Qasımanın elindən tutub dərtir.

"Hacı Qasım Həcc ziyarətindən qayıdandan sonra Kərəkən çayının üstündən körpü saldırır ki..."

camaat gedib-gələndə əziyyət çəkməsin. Bu körpü Hacı Qasımdan el-obasına yadigar qalıb, üstündən geçirib gedənlər ona rehmət oxuyur.

Uzun iller sonra Haci Qasimın neslinden olan Fazıl Al-
lahverdiyev sovxozi direktoru
isləyən zaman Haci Qasim

həmməd bəy, Sona və Qurban, Həmidin övladları isə Məsumə, Ağca və Hüseyn olub. Məhəmməd bəy haqqında bir xatırlatma etmək istəyirəm.

Məhəmməd bəyə bəzi bədxahlar "corab Məhəmməd" ayaması qoşublar. Guya rus əsgərlərinin corablarını soyundurub götürürmiş. Təbiidir ki, bəylər sovet hökumətini istəmirdilər. Məşhur inqilabçı Məmmədxan Məmmədxanovu tuturlar. Məmmədxan Məmmədxanov məşhur "KVN"nin keçmiş rəhbəri, mərhum deputat Anar Məmmədxanovun babası idi. Məmmədxan Məmmədxanovu tutub güllələmək istəyirdilər, onda Məhəmməd bəy onu xilas edib. Deyib ki, mən özüm aparıb Məmmədxanovu güllələyib corabını da çıxarıcağam. Bəylərin, qoçuların əlindən Məmmədxanı alıb aparır, amma gülələməyib onu yola salır ki, getsin. Çünkü onlar dost olublar. Aıləlikcə dostluq ediblər, qardaş kimi idilər. Məhəmməd bəy bir bəy idi və onlar bolşevik hökuməti ni istəmirdilər"-deyə F.Qarabaşlı bildirdi.

Tarixi yaddaşı təzələmək, yeni nəslə babalarımızın ırsını ötürmək, tanıtmaq olunda vacibdir. F.Qarabağlı bu vacib missiyani daşıyanlardan və tariximizin, şəxsiyyətlərimizin əbədi yaşamasına çalışın insanlardandır. Hacı Qasım körpüsü də tarixin bir ərmağanıdır və o kişini yaddaşlarda, xatirələrdə vəsadır.

asım ayağını yere direyir. O ext imkanlı adamlar şatırı çagyermişler. Pehlivan çok artır, amma Qasımı yerindən pədə bilmir. Şatırı çarığın şələri qırılır. Qasım pəhlivanın əlindən tutmaq istəyəndə əlini qaçırır, el atıb pəlivanın gölü bədəninin qabırğalarının yapışır, pəhlivan ağrından qırır, Qasım onu özüne təref kib yere çırır. Gelinlər-qız- Qasımın üstünə xələtgardır, camaat onu alqışlayır. İası bəy deyr ki, Qasım, bu əndən sən mənim oğlumsan, keher at, o bir sürü qoyun, çə hektarlarla torpaq sənəmən hədiyyəmdir. Bir neçə ən sonra - 1810-cu ildə Qa-nın Həcc ziyaretine gedir, ci titulu qazanır və Hacı Qa-nın olur. Əvvellər belə bir et varmış ki, Həccə gedib lən adamlar xeyriyyə işləri məşğul olarmış. Hacı Qa-nın Həcc ziyarətindən qayıdan sonra Kərəkən çayıl- ən üstündən körpü saldırır ki,

babasının saldırdığı köрпünün bərpasında müəyyən işlər görür. Fazıl deyirmiş, o kişi köрпünü elə tikdirmişdi ki, sel gələndə köрпünü dağında bilmirdi. Bu köрпü tarixin bize dəyəri yadigarlarından biridir".
*Babamın el üçün saldırdığı köрпü
Həyatda yoxsa da yaşadır onu.*

Körpüyə baxanda düşünürəm
mən
Bir ömrə calanıb bir ömrün so-
nu.
Fərman Qarabağlının misrala-
ridur.

F.Qarabağlı bildirdi ki, Hacı Qasımin iki övladı olub - böyük oğlu Süleyman, küçük oğlu Həmid. "Oğlu Süleyman təsərrüfat işlərinə baxıb, əkin-biçinlə, qoyunçuluqla məşşəl olub. Həmid isə çox güclü adam olub. Kəndin yaşlı adamları danışındılar, o, kəhər atın quyruğundan yapışib sağa-sola çırpıb neçə mert kənara tullayırmış.

Süleymanın övladları Mə-